

nieuwsbrief 14 april '23

Hoi iedereen

De serres staan vol van de schone bladgroenten. In april en mei zullen jullie veel bladgewasjes boordevol vitamines voorgeschoteld krijgen. Veel blad, want voorts is er nog niet zo'n groot aanbod op dit moment van 't jaar. Het is lente en een grote week gaan we de tomaten planten, maar tegen dat er aan hangen duurt het toch wel nog efkes... Nu eten we van de plant de bladeren en de stengels, nog niet de vruchten. Eerst groeit een plant tot hij volwassen is, en pas daarna komen de kinders... Maar ze komen er aan, nog even geduld!

De serre blinkt door de wortels, venkel, andijvie, selder, paksoy, koolrabi, kervel, allerlei salades. Op het open veld hebben we vorige week voor de eerste keer geplant, dat was echt een zalig gevoel. In de lentezon, planten met de machine. Met z'n 2 vanachter op een bankje de blokjes met plantjes ritmisch in de carousel laten vallen. Nu nog de zon en alles zal opeens ontploffen, bam, daar zullen ze gaan zijn!

De afgelopen weken kreeg ik vaak de vraag ' Niet gemakkelijk zeker voor jullie, met die stikstof?'

Wel ik heb daar wat een dubbel gevoel bij. De boeren moeten afbouwen, minder dieren, minder mest en dus minder stikstof. Voor de natuur, ja, maar wat er weinig aan bod kwam is dat het ook om de gezondheid van ons allemaal gaat. Als er zo veel stikstof doorspoelt naar het grondwater, zullen we op den duur geen drinkbaar water meer kunnen oppompen. Geen drinkwater meer?

Dat de boeren boos zijn, is logisch. Jarenlang heeft de overheid de boeren gestimuleerd om groter te worden. Meer dieren, grotere stallen, grotere investeringen,... Ze hebben dit gestimuleerd door subsidies te geven voor die megastallen en andere investeringen. Met die steun kregen ze ook de boodschap: als jullie nog verder willen boeren, zullen jullie groter moeten worden. Maar wij zullen je helpen. Voor sommige projecten zoals grote stallen werd meer dan 50% vanuit Europa gesubsidiëerd. Veel boeren gingen er in mee. Volledig te begrijpen, want ze willen doorgaan, verder op hun erf doen wat ze graag doen. En dan, een paar jaar later, oei! Jullie moeten inkrimpen... Natuurlijk zijn ze boos. Dat die groei onhoudbaar was, is al iets wat lang geweten is, en niet alleen door enkele 'groene' critici. Net daarom is het zo jammer dat dit beleid toch doorging.

Ik kan veel verschillende aspecten belichten van heel deze problematiek. MWat is nu eigenlijk de hele clue van het verhaal? Dat is grondgebondenheid. Een nogal abstract woord, maar in

feite simpel hoor.

Je hebt een koe. Die eet. Je hebt grasland nodig enerzijds, en akker anderzijds om aanvullend voedsel te kweken voor die koe. Die koe geeft mest. Die mest gaat terug naar de bodem waarop dan het voedsel voor de koe groeit. De hoeveelheid koeien is dus logischerwijs gebonden aan de hoeveelheid grond er ter beschikking is. Een mooie gesloten kringloop. Een cirkeltje dat alsmat rond en rond gaat, oneindig door. Een prachtig systeem, want de kringloop is gesloten, maar er gaat ook iets uit die kringloop: de natuur geeft ons melk en vlees als mooi 'extraatje'

Maar dan was er plots import van soja, en ook nog eens de uitvinding van kunstmeststof. Ja wadde! De sky is the limit, we hebben echte mest, maar ook nog eens 'mest' uit een zakje, gemaakt uit aardgas. Dit kost ons bakken energie : 1 kg stikstof binden aan waterstof vraagt 1m³ aardgas, onder hoge druk bij 500°C. . Weg de grondgebondenheid en weg de mooie kringloop. Externe stikstof, extern voedsel. Wat dan te doen met al die mest? Onze directe omgeving kan dit gewoon niet dragen.

Wist je dat de wetgeving met betrekking tot de kweek van biologische dieren deze grondgebondenheid deels verplicht. Er zijn beperkingen op de hoeveelheid dieren (en dus bijgevolg mest) in verhouding tot het aantal hectaren die beschikbaar zijn. Het voeder moet ook voor een bepaald percentage van eigen boerderij zijn (hangt af van welk dier, bv. koeien moeten voor 40% eigen voeder krijgen).

Ik kan nog vele uren tekst hierover schrijven, maar je kan zelf ook veel vinden op de website van biomijnatuur.be en wervel.be

Groetjes

Christel